



Utvikling av medisiner, og styring av forskningen, må skje i regi av de medisinske fagmiljøene i samarbeid med nasjonale og overnasjonale organer, skriver **Pernille Nylehn**.

Nå er det nok!

En skandale er under opprulling i Øst-Tyskland: Vestlige legemiddelselskaper har brukt østtyskere som prøvekaniner for medisiner, ofte uten at pasientene har vært klar over det. Ifølge Der Spiegel dreier det seg om 50.000 pasienter, og flere - ingen vet ennå hvor mange - fikk alvorlige bivirkninger, noen ganger dødelige. Det blir ikke bedre av at det skjedde ved å bestikke DDRs myndigheter. Landet var tilnærmet bankerott, og noen hundretalls millioner i vestlig valuta var kjærkomment. Med andre ord ofret de sine egne borgere for å rette opp en skakkjørt økonomi.

OG NEI, dette skjedde ikke i en fjern fortid. Det var på 1980-tallet, og farmasiselskapene som var involvert var (og er) store og velrenommerte.

Det er vanskelig å finne ord for å beskrive dette, og de ordene som faller meg inn passer ikke i en avisspalte. At det er uakseptabelt er veldig mildt sagt. Riktignok er ikke alle fakta på bordet ennå, men det er dessverre ingen grunn til å la tvilen komme tiltalte til gode. Legemiddelindustrien har og har hatt altfor mange svin på skogen.

DET FINNES strenge etiske regler for medisinsk forskning, nedfelt i den såkalte Helsinkideklarasjonen. Begynnelsen til disse reglene var Nürnbergkodeksen som kom i 1947. Bakgrunnen var nazistenes tildels grove eksperimentering med konsentrasjonsfanger under krigen. Slikt skulle aldri skje igjen!

Så kommer altså vestlige selskaper, fra land som nedkjempet nazismen og liker å se på seg selv som demokratiets og humanismens høyborg, og gjør nettopp det disse etiske reglene skulle forhindre, nemlig å risikere menneskers liv og helse

i forskningens navn. Attpåtil i samarbeid med et diktatur. Det kan knapt bli verre. Og de kan ikke unnskyldes seg med at de var hjernevasket av en mann med bart. De visste utmerket godt hva de gjorde, og hvilke regler de brøt.

ER DET BLITT bedre nå? Kanskje litt. Men industrien bruker fremdeles mange tvilsomme metoder for å fremme produktene sine: større eller mindre grad av forskningsfusking, pynting på forskningsresultater, mer eller mindre alvorlig korupsjon, og aggressive markedsføringsmetoder overfor helsepersonell og myndigheter. Det er et stort paradoks her: vi ser det som en selvfølge at utdannelsen av helsepersonell skjer på universiteter og høyskoler uten kommersielle bindinger. Det er også bred enighet om at det offentlige skal ha hovedansvaret for helsetilbudet, og at helsevesenet skal være underlagt politisk styring. Men noe av den viktigste forskningen, nemlig utvikling og produksjon av medisiner, har vi altså overlatt til rent kommersielle selskaper. Det sier seg selv at industrien forsker mest på det som vil gi mest penger i kassa, og at de vil gjøre det de kan for å påvirke oss til å forskrive medisiner. Kort sagt har den farmasøytiske industri enorm makt over den medisinske utviklingen, og er helt fristilt fra demokratisk kontroll. Hvordan kan vi godta dette?

FOR ALL DEL: legemiddelindustrien står bak store medisinske framskritt, og har reddet millioner av liv. Men den har også bevist gang på gang at vi ikke kan stole på den. Det er på tide at vi tar makta tilbake. Utvikling av medisiner, og styring av forskningen, må skje i regi av de medisinske fagmiljøene i samarbeid med nasjonale og overnasjonale organer. Og målet skal være best mulig helse, ikke profit og markedsandeler.

Pernille Nylehn er spesialist i allmenntilleggsmedisin. Hun arbeider i Rehabilitering Vest i Haugesund
pernille.nylehn@kleppnett.no